

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O‘RTA MAXSUS TA‘LIM VAZIRLIGI
QARSHI MUHANDISLIK-IQTISODIYOTINSTITUTI
GEOLOGIYA VA KONCHILIK ISHI FAKULTETI
“FOYDALI QAZILMALAR GEOLOGIYASI VA RAZVEDKASI”
KAFEDRASI

Ro‘yxatga olindi:
№ _____
2022 y. “ ____ ” _____

“TASDIQLAYMAN”
O‘quv ishlari bo‘yicha prorektor:
_____ O.N.Bozorov
“ ____ ” _____ 2022 y.

NEFT VA GAZ KONLARINI ISHGA TUSHIRISH VA ISHLATISH
fanining

ISHCHI O‘QUV DASTURI
(SILLABUSI)

Bilim sohasi:	300000 – Ishlab chiqarish texnik soha
Ta‘lim sohasi:	310000 – Muhandislik ishi
Ta‘lim yo‘nalishi:	5311700 – “Foydali qazilma konlari geologiyasi, qidiruv va razvedkasi (neft va gaz konlari)”

Qarshi-2022 y

Fan (modul) kodi		O'quv yili	Semestr	ECTS krediti									
FQBT3603		2022-2023	6	3									
Fan/modul turi		Ta'lim tili	Haftadagi dars soatlari										
Tanlov		O'zbek/rus	3										
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)									
	Neft va gaz konlarini ishga tushirish va ishlatish	45	45	90									
2.	<p>I. Fanning mazmuni.</p> <p>1.1 Fanni o'qitish maqsadi va vazifalari:</p> <p>Ushbu dastur neft va gaz quduqlarini tadqiqot qilishiga o'rgatishdan iborat. Hozirgi zamon talablariga to'liq javob beradigan tadqiqotlar bo'yicha nazariy va amaliy tasavvurlarga ega bo'ladilar.</p> <p>Fanni o'rganishdan maqsad - neft va gaz ishi yo'nalish profiliga mos ta'lim standartida talab qilingan bilimlar, ko'nikmalar va tajribalar darajasini ta'minlashdan iborat. O'quv fanini o'rganishning asosiy vazifalari talabalarni neft va gaz tizimlarini tanishtirishdan iborat. Qo'yilgan vazifalarni o'qish jarayonida talabalarning ma'ruza, amaliy mashg'ulotlarda faol ishtirok etishi, adabiyotlar bilan mustaqil ishlashi va o'qituvchi kuzatuvda mustaqil ta'lim olishi bilan amalga oshadi.</p> <p>II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)</p> <p>Fan tarkibi mavzulari:</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>№</th> <th>Mavzular</th> <th>soat</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td colspan="2">1- Modul. Fanning nazariy mashg'ulotlari mazmuni.</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>1- ma'ruza</td> <td>Neft va gaz sanoatining rivojlanish tarixi va hozirgi holati. O'zbekiston Respublikasida mustaqillik yillarida neft va gaz sanoatining rivojlanishi va istiqbollari, sanoat rivojlanishiga bag'ishlangan. Neft va gaz sanoati rivojlanishi tarixi. Neft va gaz mustaqilligiga erishish.</td> <td>2</td> </tr> </tbody> </table>				№	Mavzular	soat	1- Modul. Fanning nazariy mashg'ulotlari mazmuni.		2	1- ma'ruza	Neft va gaz sanoatining rivojlanish tarixi va hozirgi holati. O'zbekiston Respublikasida mustaqillik yillarida neft va gaz sanoatining rivojlanishi va istiqbollari, sanoat rivojlanishiga bag'ishlangan. Neft va gaz sanoati rivojlanishi tarixi. Neft va gaz mustaqilligiga erishish.	2
№	Mavzular	soat											
1- Modul. Fanning nazariy mashg'ulotlari mazmuni.		2											
1- ma'ruza	Neft va gaz sanoatining rivojlanish tarixi va hozirgi holati. O'zbekiston Respublikasida mustaqillik yillarida neft va gaz sanoatining rivojlanishi va istiqbollari, sanoat rivojlanishiga bag'ishlangan. Neft va gaz sanoati rivojlanishi tarixi. Neft va gaz mustaqilligiga erishish.	2											

2- ma'ruza	Neft va gazning hosil bo'lishi. Neft va gaz hosil bo'lishi to'g'risida gipotezalar. Neft va gaz hosil bo'lishining noorganik gipotezalari. Neft va gaz hosil bo'lishining organik nazariyasi.	2
3- ma'ruza	Qatlam sharoitidagi neft va gazning tarkibi. Neftning elementar tarkibi. Gazning tarkibi. Neftning fraktsion tarkibi va undagi qo'shimchalar. Neftning asosiy xossalari. Tabiiy gazning asosiy xossalari.	2
4- ma'ruza	Neft va gaz konlarini qidirish va razvedka usullari. Neft va gaz konlarini izlash va qidirish. Neft va gaz konlarini qidirish ishlari. Seysmik qidiruvning printsiplari. Sharohkali burg'ilarning turlari va ularni qo'llash sharoitlari. Burg'ilash tizmasi. Neft va gaz quduqlarini burg'ilash usullari va qurilmalari.	2
5- ma'ruza	Qatlamga va quduqqa ta'sir etish usullari. Quduq tubiga ta'sir etish usullari tasnifi. Quduqqa kislotali ishlov berish turlari, kislotalar eritmasining konsentratsiyasi va sarfini hisoblash, kislotali ishlov berish texnologiyalari.	2
6- ma'ruza	Neft va gaz quduqlarini favvora usulida ishlatish. Quduqlarning favvora usulida ishlatish. Favvora quvurlarini qo'llanilishi Favvora quduqlarning ustki uskunalari.	2
7- ma'ruza	Quduqlarni gazlift usulida ishlatish. Gazlift kuvudlarining ishlash sharoitlari. Gazlift kutargichlarining tuzilishi. Gazlift quduqlarini ishga tushirish.	1
8- ma'ruza	Quduqlarni nasos usuli yordamida ishlatish. Neft quduqlarini shtangali chuqurlik nasoslari yordamida ishlatish. Neft quduqlarini shtangali chuqurlik nasoslarini ishlatishdagi asbob-uskunalar. Shtangali chuqurlik nasoslarini ishlatishda uchraydigan asoratlar Chuktirma markazdan qochma elektr nasoslar. Hidroporshenli nasoslar. Tebratma nasoslar.	2
Jami:		15

2.3. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar.

Amaliy mashg'ulotlarni tashkil etish bo'yicha kafedra professor-o'qituvchilari tomonidan ko'rsatma va tavsiyalar ishlab chiqiladi. Talabalar ma'ruza mashg'ulotlarida olgan bilim va ko'nikmalarni misol va masalalar yechish bilan mustahkamlaydilar hamda yanada boyitadilar. Bunga jamoa bo'lib mashq qilish yo'li bilan va mustaqil ishlash yo'li bilan erishiladi. Mustaqil ishlashda darsliklarni, o'quv qo'llanmalarni, uslubiy qo'llanmalarni, tarqatma va ko'rgazmali ashyolarni ahamiyati kattadir.

№	Mavzular	soat
1-amaliy ish	Neft va gazni yer bag'rida yotish xususiyatlari.	2
2-amaliy ish	Neft va gaz konlarining geologik tavsifi.	2
3-amaliy ish	Neft va gaz zaxiralari.	2
4-amaliy ish	Uglevodorodlar aralashmasining massa tarkibini hajmiy ulushlarda hisoblash.	2
5-amaliy ish	Qatlam sharoitida neftning xossalarini va uni o'rganish.	2
6-amaliy ish	Favvoralanishning boshlang'ich va oxirgi davri uchun favvora ko'targichlarini hisoblash.	2
7-amaliy ish	Kompressor ko'targichning ishga tushirish bosimini hisoblash.	2
8-amaliy ish	Nasos qurilmasini uzatish koeffitsientini hisoblash.	2
9-amaliy ish	Neft haydash uchun oddiy quvur o'tkazgichlarni hisoblash.	2
10-amaliy ish	Quduq tubiga kislotali ishlov berishni hisoblash	2
11-amaliy ish	Favvoralanish jarayonini hisoblash	2
12-amaliy ish	Quduq tubi zonasiga (QTZ) issiqlik va issiqlik – kimyoviy ta'sir etish (IKEE).	2
13-amaliy ish	Qatlamning pezoo'tkazuvchanlik koeffitsientini aniqlash.	2
14-amaliy ish	Namunani g'ovaklikligini aniqlash.	2
15- amaliy ish	Gazning gidratlanishini oldini olish maqsadida qo'shiladigan dietilenglikolning miqdorini hisoblash	2
Jami:		30

2.4. Laboratoriya ishlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

O'quv rejalarida laboratoriya ishlari kiritilmagan.

2.5. Kurs ishi (loyihasi) bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

O'quv rejalarida kurs ishi (loyihasi) kiritilmagan.

III. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

“Neft va gaz konlarini ishga tushirish va ishlatish” fanini o'rganuvchi talabalar auditoriyada olgan nazariy bilimlarini mustahkamlash va iqtisodiyotdagi amaliy

masalalarni yechishda ko'nikma hosil qilish uchun mustaqil ta'lim tizimiga asoslanib, kafedra o'qituvchilari rahbarligida, mustaqil ish bajaradilar. Bunda ular qo'shimcha adabiyotlarni o'rganib hamda internet saytlaridan foydalanib referatlar tayyorlaydilar, amaliy mashg'ulot mavzusiga doir uy vazifalarini bajaradilar, ko'rgazmali qurollar va slaydlar tayyorlaydilar.

Talaba mustaqil ishni tayyorlashda muayyan fanning xususiyatlarini hisobga olgan holda quyidagi shakllardan foydalanishga tavsiya etiladi.

- darslik va o'quv qo'llanmalar bo'yicha fan mavzularini o'rganish;
- tarqatma materiallar bo'yicha ma'ruzalar qismini o'zlashtirish;
- kompyuter texnologiyalari tizimlari bilan ishlash;
- maxsus adabiyotlar bo'yicha referat va konspektlar tayyorlash;
- talabaning o'quv va ilmiy-tadqiqot ishlarini bajarish bilan bog'liq bo'lgan adabiyotlar, monografiya va ilmiy to'plamlarni chuqur o'rganish;
- interaktiv va muammoli o'qitish jarayonida faol qatnashish;
- masofaviy (distansion) ta'limni tashkil etishda qatnashish.

Mustaqil ta'lim

- Zamonaviy dunyoda neft va gazning roli va ahamiyati.
- Kam energiya sarflab neft qazib olish texnologiyalari va usullari.
- Dengizda neft va gaz qazib olish xususiyatlari.
- Neft va gazni qayta ishlash, saqlash va uzatishning zamonaviy usullari.
- Uyumlarni ishlatish loyihasini amalga oshirish.
- Uyumni ishlatish jarayonini boshqarish va nazorat etishni uyushtirish tadbirlari.
- Ishlatish jarayonini boshqarish usullari. Neft va gaz uyumlari ishini tahlil etish metodologiyasi.
- Yer osti gaz omborini tuzish va ishlatish.
- Qum tiqinini yuvishni hisoblash.
- Qatlamga gaz haydash sharoitlari.
- Quduqni ishlatishni texnologik rejimini tuzish.
- Kon neft va gaz quvurlarini hisoblash.
- Neft beraolishlik usullari.
- Gazliftning foydali ish koeffitsientini oshirish uchun haydovchi va ko'taruvchi quvurlar diametrini to'g'ri tanlash.
- Gazliftning foydali ish koeffitsientini oshirish uchun plunjerdan foydalanish usuli.
- Quduqlarni ishlatishning texnologik rejimini optimallashtirish uchun gidrodinamik tadqiqot o'tkazish.

	<p>Quduqlarni ishlatishning texnologik rejimini optimallashtirish uchun shtutserlar diametrini to`g`ri tanlash.</p> <p>O`quv va ishlab chiqarish amaliyotlari.</b></p> <p>O`quv rejada o`quv va ishlab chiqarish amaliyotlari kiritilmagan.</p>
3.	<p>IV. Fan o`qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetentsiyalar)</b></p> <p>Fanni o`zlashtirish natijasida talaba:</p> <ul style="list-style-type: none"> • “Neft va gaz konlarini ishga tushirish va ishlatish” fanini yuqori darajada rivojlantirish omillari haqida tasavvur va bilim ega bo`lishi;</li> <li>• ta`lim yo`nalishlari bo`yicha qo`llaniladigan asosiy masalalarni yechish, har xil xususiyatlarini bilish va ulardan foydalanish ko`nikmalariga ega bo`lishi;</li> <li>• talaba olib boriladigan ishni mazmun-mohiyatini bilish, ulardan foydalanish ko`nikmalariga ega bo`lishi kerak.
4.	<p>Ta`lim texnologiyalari va metodlari:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• ma`ruza; • interfaol keys-stadilar; • semenarlar (mantiqiy fikrlash va tezkor savol-javob); • guruhlarda ishlash; • taqdimotlar qilish; • individual loyihalar; • jamoa bo`lib ishlash va himoya uchun loyihalar.
5.	<p>Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to`la o`zlashtirish, tahlil natijalarini to`g`ri aks ettira olish, o`rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo`yicha test topshirish.</p>

6.

Talabalar bilimini nazorat qilish uchun baholash mezonlari

“Oliy ta’lim muassasalarida talabalar bilimini nazorat qilish va baholash tizimi to’g’risidagi nizomni tasdiqlash haqida”gi Nizom O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligining 2018 yil 9 avgustdagi 19-2018 son buyrug‘i bilan tasdiqlangan va O‘zbekiston Respublikasi Adliya vazirligida 2018 yil 26 sentabrdagi 3069-son bilan davlat ro‘yxatidan o‘tkazilgan.

Ushbu Nizom asosida talabalar bilimini nazorat qilish va baholash tizimi orqali baholashdan maqsad O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 5 iyundagi PQ – 3735-son “Oliy ta’lim muassalarida ta’lim sifatini oshirish va ularning mamlakatda amalga oshirilayotgan keng qamrovli islohotlarda faol ishtirokini ta’minlash bo‘yicha qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi qaroriga muvofiq ta’lim sifatini boshqarish orqali raqobatbardosh kadrlar tayyorlashga erishish, talabalarning “Neft va gaz konlarini ishga tushirish va ishlatish” fanini o‘zlashtirishida bo‘shliqlar hosil bo‘lishini oldini olish, ularni aniqlash va bartaraf etishdan iborat.

“Neft va gaz konlarini ishga tushirish va ishlatish” fanidan tuzilgan talabalar bilimini nazorat qilish va baholash jadvalining asosiy vazifalari quyidagilardan iborat:

a) talabalarda Davlat ta’lim standartlarigamuvofiq tegishli bilim, ko‘nikma va malakalar shakllanganligi darajasini nazorat qilish;

b) fanning asosiy tushunchalarini talabalar tomonidan tizimli tarzda va belgilangan muddatlarda o‘zlashtirilishini tashkil etish va tahlil qilish;

c) talabalarda mustaqil ishlash ko‘nikmalarini rivojlantirish;

d) talabalar bilimini xolis va adolatli baholash hamda uning natijalarini vaqtida ma’lum qilish.

“Neft va gaz konlarini ishga tushirish va ishlatish” fanidan nazorat turlari va uni amalga oshirish tartibi

Talabalarning bilim saviyasi va o‘zlashtirish darajasining Davlat ta’lim standartlariga muvofiqligini ta’minlash uchun quyidagi nazorat turlarini o‘tkazish nazarda tutiladi:

JORIY NAZORAT – talabaning fan mavzulari bo‘yicha bilim va amaliy ko‘nikma darajasini aniqlash va baholash usuli. Joriy nazorat "Neft va gaz konlarini ishga tushirish va ishlatish" fanining xususiyatidan kelib chiqqan holda, amaliy mashg‘ulotlarida og‘zaki so‘rov, test o‘tkazish, nazorat ishi, mustaqil ish vazifalarini tekshirish shakllarda o‘tkaziladi;

ORALIQ NAZORAT – semestr davomida “Neft va gaz konlarini ishga tushirish va ishlatish” fani ishchi o‘quv dasturining tegishli (bir necha mavzularini o‘z ichiga olgan) bo‘limi tugallangandan keyin talabaning bilim va amaliy ko‘nikma darajasini aniqlash va baholash usuli xisoblanadi. “Neft va gaz konlarini ishga tushirish va ishlatish” fanidan oraliq nazorati bir semestrda bir marta yozma

shaklda o‘tkaziladi;

YAKUNIY NAZORAT – semestr yakunida “Neft va gaz konlarini ishga tushirish va ishlatish” fani bo‘yicha nazariy bilim va amaliy ko‘nikmalarni talabalar tomonidan o‘zlashtirish darajasini baholash usuli xisoblanadi. Yakuniy nazorat “Neft va gaz konlarini ishga tushirish va ishlatish” fanidan tayanch tushuncha va iboralarga asoslangan “og‘zaki” shaklida o‘tkaziladi.

Professor-o‘qituvchilar tomonidan “Neft va gaz konlarini ishga tushirish va ishlatish” fanidan oraliq nazoratni o‘tkazish jarayoni kafedra yig‘ilishlarida davriy ravishda o‘rganib boriladi va uni o‘tkazish tartiblari buzilgan hollarda, oraliq nazorat natijalari bekor qilinadi hamda oraliq nazorat qayta o‘tkaziladi.

“Neft va gaz konlarini ishga tushirish va ishlatish” fanidan yakuniy nazorat dekanat tomonidan tuzilgan komissiya ishtirokida o‘tkaziladi. Yakuniy nazoratni o‘tkazish tartiblari buzilgan hollarda, yakuniy nazorat natijalari bekor qilinadi hamda yakuniy nazorat qayta o‘tkaziladi.

Fan bo‘yicha baholash jadvali

Kurs	Semestr	Semestrda fanga ajratilgan soat	ma’ruza	Amaliy mashg‘ulotlar	Tajriba mashg‘ulotlar	Mustaqil ish soati	Ab-auditoriya baholari MB-mustaqil ish baholari	Nazorat turlari							
								Jami soat % hisobida	JN	ON	$\sum$ JN+ON	Saralash bahoi	YaN	YaN ni o‘tkazish shakli	O‘zlashtirish ko‘rsatkichi
3	6	60	15	30		15	Ab	50	5	5	5	3	5	o.	5
							Mb	50		5					

“Neft va gaz konlarini ishga tushirish va ishlatish” fanidan reyting ishlanmasi

T/R	Nazorat turlari	Soni	baho	Jami baho
1. JN umumiy 5 baho				
1.1.	Amaliy mashg‘ulotlarni bajarish	8	3-5*	5
2. ON umumiy 5 baho				
2.1.	1-oraliq nazorat,yozma ish (3 ta savol)	1	3-5**	5

2.3.	Mustaqil ish	2	3-5**	5
$\sum JN+ON$				5
3. YAN				
3.1.	Yakuniy nazorat, yozma ish (5 ta savol)	1	5	5
Jami				5

“Neft va gaz konlarini ishga tushirish va ishlatish” fanidan baholash tartibi va mezonlari

“Neft va gaz konlarini ishga tushirish va ishlatish” fani bo‘yicha talabaning semestr davomidagi o‘zlashtirish ko‘rsatkichi 5 tizimda butun sonlar bilan baholanadi.

Ushbu 5 baho nazorat turlari bo‘yicha quyidagicha taqsimlanadi:

Yakuniy nazoratga – 5 baho. Yakuniy nazoratda **5 ta** topshiriq bo‘lib, shundan **2 ta** nazariy va **1 ta** amaliy topshiriq, 1 ta laboratoriya, 1 ta mustaqil ta’limdan beriladi, jumladan:

-auditoriyada o‘tilgan mavzular bo‘yicha **2 ta** nazariy va **1 ta** amaliy; 1 ta laboratoriya, mustaqil ishlar mavzulari bo‘yicha **1 ta** nazariy topshiriqlar beriladi.

Baholash mezonlari

* Baholash quyidagi na’munaviy mezonlarga asoslanadi:

5 – (a’lo) baho:

Xulosa va qaror qabul qilish.

Ijodiy fikrlash olish.

Mustaqil mushohada yurita olish.

Olgan bilimlarni amalda qo‘llash olish.

Mohiyatini tushunish.

Bilish, aytib berish.

Tasavvurga ega bo‘lish.

4 - (yaxshi)baho:

Mustaqil mushohada yurita olish.

Olgan bilimlarni amalda qo‘llash olish.

Mohiyatini tushunish.

Bilish, aytib berish.

Tasavvurga ega bo‘lish.

3 - (qoniqarli)baho:

Mohiyatini tushunish.

Bilish, aytib berish.

Tasavvurga ega bo'lish.

2 - (qoniqarsiz)baho:

Dasturni o'zlashtirmaganlik.

Fanning mohiyatini bilmaslik.

Anniq tasavvurga ega bo'lmaslik.

Mustaqil fikrlay olmaslik.

1.1. Har bir juftlik darsiga ajratilgan baho maksimal 5 bilan baholanadi.

Joriy nazoratning mustaqil ishi uchun ajratilgan baho talabning mustaqil ish savollariga yozma tayyorlab kelgan referati (yozma ishi, misollar yechimlari to'plami) asosida baholanadi.

**2.1. Oraliq baholash yozma tartibda o'tkazilib, unda 3 ta savolga javob berilish so'raladi. Jumladan shulardan 2 tasi nazariy va 1 tasi amaliy savollar. Har bir savolga to'liq javob uchun 5 baho qo'yiladi. Bunda savol uchun:

- Agar savollar mohiyati to'la ochilgan bo'lsa 5 baho
- Savollarga umumiy javob berilgan, ammo ayrim faktlar to'liq yoritilmagan bo'lsa – 4 baho
- Savollarga javob yozishga harakat qilingan, chalkashishlar bo'lsa -3 baho
- Savollarga umuman javob yozilmagan yoki savollarda chalkashishlar bo'lsa – 2 baho

Oraliq nazoatning mustaqil ishi uchun ajratilgan baho talabning mustaqil ish savollariga yozma tayyorlab kelgan referati (yozma ishi) himoyasi asosida qo'yiladi.

Yakuniy baholashda talaba 5 ta savolga yozma javob berishi lozim.

Har bir savolga 5 baho ajratiladi.

- Agar savollarning mohiyati to'la ochilgan, asosiy faktlar to'g'ri bayon qilingan bo'lsa savolga 5 baho qo'yiladi
- Savollarga to'g'ri javob berilgan, lekin ayrim kamchiliklari bor bo'lsa savolga 4 baho qo'yiladi
- Berilgan savollarda javoblar umumiy va kamchiliklar ko'proq bo'lsa 3 baho qo'yiladi
- Savollarga to'g'ri javoblar bo'lmaganda, kamchiliklar ko'p bo'lganda va to'liq bo'lmasa 2 baho qo'yiladi.

“Neft va gaz konlarini ishga tushirish va ishlatish” **fanidan nazorat turlarini o'tkazish muddati**

Joriy nazorat o'qituvchi tomonidan har bir (ikki) juftlik darsda baxolanib boriladi. Oraliq nazorat kalendar tematik rejaga muvofiq dekanat tomonidan tuzilgan reyting nazorat grafiklari asosida o'tkaziladi. Yakuniy nazorat semestrning oxirgi 2 haftasi mobaynida dekanat tomonidan tuzilgan YaN grafigi asosida o'tkaziladi.

Joriy va oraliq nazoratlarda saralash bahoidan kam baho to'plagan va uzrli sabablarga ko'ra nazoratlarda qatnasha olmagan talabaga qayta topshirish uchun, navbatdagi shu nazorat turigacha, so'nggi joriy va oraliq nazoratlar uchun yakuniy nazoratgacha bo'lgan muddatda topshirish uchun ruxsat beriladi va belgilangan tartibda qabul qilinadi.

Kasalligi sababli darslarga qatnashmagan hamda belgilangan muddatlarda joriy, oraliq va yakuniy nazoratlarni topshira olmagan talabalarga fakultet dekani farmoyishi asosida, o'qishni boshlaganidan so'ng ikki hafta muddatda topshirishga ruxsat beriladigan grafik asosida joriy, oraliq va yakuniy nazoratlari qabul qilinadi.

Talabaning semestrda joriy va oraliq nazorat turlari bo'yicha to'plangan baholaridan biri qoniqarsiz deb topilsa u yakuniy nazorat ishiga kiritilmaydi.

Akademik qarzdor talabalarga semestr tugaganidan keyin dekanat tomonidan qayta o'zlashtirish uchun bir oy muddat beriladi. Shu muddat davomida "Neft va gaz konlarini ishga tushirish va ishlatish" fanini o'zlashtira olmagan talaba to'g'risida fakultet dekaniga ma'lumot beriladi.

Talaba "Neft va gaz konlarini ishga tushirish va ishlatish" fani bo'yicha nazorat natijalaridan norozi bo'lsa, u nazorat turi natijalari e'lon qilingan vaqtdan boshlab bir kun mobaynida fakultet dekaniga ariza bilan murojaat etishi mumkin. Bunday holda fakultet dekanining taqdimnomasiga ko'ra rektor buyrug'i bilan 3 (uch) a'zodan kam bo'lmagan tarkibda apellyasiya komissiyasi tashkil etiladi.

Apellyatsiya komissiyasi talabalarning arizalarini ko'rib chiqib, shu kunning o'zida xulosasini bildiradi.

Baholashning o'rnatilgan talablar asosida belgilangan muddatlarda o'tkazilishi hamda rasmiylashtirilishi kafedra mudiri tomonidan nazorat qilinadi.

7.

Adabiyotlar

Asosiy adabiyotlar:

1. Havard Devold. Oil and gas production handbook. Norway, 2013 ABB Oil and Gas. 162 p.
2. Yuldoshev N.R. Neft va gaz ishi asoslari. –Toshkent : Voris nashriyoti, 2020. 536 b.
3. Ermatov N.X., Ashurov M.X., Samatov Sh.Sh., Jo'rayev E.I. Neft va gaz konlarini ishga tushirish va ishlatish. - Toshkent: Lesson Press, 2021. 222 b.
4. Ermatov N.X., Samatov Sh.Sh., Neft va gaz konlarini ishga tushirish va ishlatish. – Qarshi 2020. 256 b.
5. Murodov O.E., Yuldoshev N.R., Eshkabiloov X.K.. Neft va gaz ishi asoslari. – Qarshi : Nasaf nashriyoti, 2011. 224 b.

Qo'shimcha adabiyotlar.

1. Akramov B.Sh., Djuraeva G.R., Boymurodov S.N. Metodicheskaya ukazaniya po vypolneniyu prakticheskix zanyatiy po kursu Osnovy neftegazovogo dela. - Toshkent: Fan va texnologiya, 2005.
2. Akramov B.Sh., Buranov M.D., Jumaev X.N., Meyliev A.M. Neft va gaz ishi asoslari fanidan uslubiy qo'llanma. - Toshkent: ToshDTU, 2002.19 b.
3. Sidiqxo'jaev R.K. Neft va gaz ishi asoslari fanini o'rganish bo'yicha uslubiy ko'rsatma. - Toshkent: ToshDTU, 2002.
4. Гимитудинов Ш.К., Дунюшкин И.И., Зайцев В.М., Коротаев Ю.П., Левыкин Е.В., Сахаров В.А. Разработка и эксплуатация нефтяных, газовых и газоконденсатных месторождений. Учебник для вузов. - М.: Недра, 1998.
5. Щелкачев В.Н. Анализ разработки крупнейших нефтяных месторождений СНГ и США. Справочник. - М.: ВНИИОЭНГ, 1994.76 с.
6. Ibragimov Z.S., Akramov B.Sh. va b. Neft va gaz soxalarining ruscha-o'zbekcha atamalar lug'ati. - Toshkent: Nur, 1992. 230 b.

Davriy nashrlar:

“O‘zbekiston konchilik xabarnomasi” – “Горный вестник Узбекистана”, “TDTU Xabarlari”, “Техника yulduzlari”, “Узбекский геологический журнал”, “Горный журнал”, “Горный информационный аналитический бюллетень”, “Физико-технические проблемы горного дела”, “Подземные и шахтные строительства”, “Уголь”, “Минеральные ресурсы”, “Mining Jornal”, “Mining in Canada”, “Mining and metallurgy”, “Mining Technology”).

	<p>Internetsaytlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> • www.oilandgaslibrarv.com. • www.Oilgas.ru. • www.gubkin.ru. • www.ziyonet.uz. • http://vseonefti.ru/career/obshchestvo-ingenerov-neftyanikov.html. • http://lib.gubkin.ru/elektron-katalog.
<p>8.</p>	<p>Fan uchun mas'ul kafedra: Foydali qazilmalar geologiyasi va razvedkasi Instruktorlar: Turdiyev Sh.Sh. – QarMII, “Foydali qazilmalar geologiyasi va razvedkasi” kafedrasini mudiri Rabbimov J.Sh. – QarMII, “Foydali qazilmalar geologiyasi va razvedkasi” kafedrasini assistenti Kafedra joylashgan joyi: QarMII, Geologiya va konchilik ishi fakulteti binosi Telefon: +998912155151, +998990640638 mail: shahboz_01011991@mail.ru rabbimov_jahongir1933@gmail.com</p>
<p>9.</p>	<p>Fanning ishchi o'quv dasturi o'quv, ishchi o'quv reja va Qarshi muhandislik-iqtisodiyot instituti Kengashining 2022 yil “__”__dagi __-sonli bayonnomasi bilan tasdiqlangan o'quv dasturga muvofiq ishlab chiqildi</p> <p>Fanning ishchi o'quv dasturi (sillabusi) “Foydali qazilmalar geologiyasi va razvedkasi” kafedrasining 2022 yil «__» __dagi «__» -son yig'ilishida hamda “Geologiya va konchilik ishi” fakulteti Uslubiy Komissiyasining 2022 yil «__» __dagi «__» -son yig'ilishida muhokama qilinib Institut Uslubiy Kengashiga tavsiya etilgan.</p> <p style="text-align: center;">Kafedra mudiri: _____ Sh.Sh.Turdiyev</p> <p>Institut Uslubiy Kengashining 2022 yil “__”__dagi__ -sonli qarori bilan o'quv jarayonida foydalanishga tavsiya etilgan.</p> <p>Geologiya va konchilik ishi fakulteti dekani _____ T.N.Yarboboyev.</p> <p>Kelishildi: O'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i: _____ A.Mallayev</p>

